

The Project Gutenberg eBook of En konungasons öde: Skildringar från Erik XIV:s sons lif, by J. O. Åberg

This ebook is for the use of anyone anywhere in the United States and most other parts of the world at no cost and with almost no restrictions whatsoever. You may copy it, give it away or re-use it under the terms of the Project Gutenberg License included with this ebook or online at www.gutenberg.org. If you are not located in the United States, you'll have to check the laws of the country where you are located before using this eBook.

Title: En konungasons öde: Skildringar från Erik XIV:s sons lif

Author: J. O. Åberg

Release date: August 8, 2016 [EBook #52752]

Language: Swedish

*** START OF THE PROJECT GUTENBERG EBOOK EN KONUNGASONS ÖDE: SKILDRINGAR FRÅN ERIK XIV:S SONS LIF ***

Produced by Tapio Riikonen

EN KONUNGASONS ÖDE

Skildringar ur Erik XIV:s sons lif

AF

J. O. ÅBERG

Stockholm, F. & G. Beijers förlag, 1891.

INNEHÅLL:

Lejdebrefvet.

"Den irrande fogeln" finner sitt bo.

Lejdebrefvet.

I.

Skulle man någonsin tillämpa ordspråket "lifvet vexlar", så är det utan den ringaste gensägelse på Gustaf Eriksson, Erik XIV:s och Katarina Månsdotters son. Med allt skäl kan man säga att han af livvets vindkast slungades omkring som en boll från det ena landet till till det andra. Än spåra vi honom i Tyskland, der haa dock utstod de svåraste lidanden, hans lefnad var underkastad; än finna vi honom i Sverige vid mötet med systemen, än i Ryssland, i hvilket land ödet ändtligen förunnade honom en graf. Erik XIV var en folkets konung. Hans son var och är en i folkets ögon kär personlighet, kring hvilken en mystisk slöja drager ett djupt poetiskt skimmer. Född arfvinge till svenska kronan, men genom farbroderns, den illistige Johan III:s ränker utstött derifrån, måste konungasonen landsflyktig irra omkring i främmande länder, och så godt som lifnära sig af andra furstars gifmildhet. Ett vackert drag i Sigismunds karaktär är det, att han på alla möjliga sätt omhuldade Gustaf, och det oakadt Johan III alls icke på något otvetydigt sätt lät förstå, att brorsonens uudanrödjande skulle ligga honom särdeles varmt om hjertat.

Se här Gustaf Erikssons korta, men oändligt vackra saga, hvars senare del utgör ämnet för vår lilla berättelse.

När upprorsförsöken mot Johan III blefvo allt tätare, begynte han, såsom man säger, draga öronen åt sig med afseende på hufvadmännen för uppviglingarne. Alldeles utan skäl misstänkte han brorsonen, som var naturlig arfvinge till kronan, för indirekta stämplingar, oakadt han ännu var bara barnet, och konungen beslöt för den skull att skaffa honom ur vägen. Den hofbetjent, som erhöll i uppdrag att af dagataga den unge fursten, blef, såsom vi veta antastad af en Sparre. Denne fattade nemligen misstankar och undersökte betjentens börda. Derpå sände Sparre den unge Gustaf till främmande land. Så lyder en berättelse.

Den andra är den, att Gustaf redan vid sju års ålder blifvit aflägsnad från fäderneslandet och satt i jesuitskolan i Braunsberg. Detta sista antagandet har de största skäl för sig, ty Gustaf hade ända från barndomen varit uppfostrad i katolska läran, den han också blef trogen så länge han lefde.

Rörande är det att känna den unge furstens lefnad i de tidigaste ungdomsåren. Vetgirig som han var, sysselsatte han sig uteslutande med studier, och då nöden mången gång stod för dörren, måste han tillgripa de ytterste åtgärder för ätt skydda sig för undergång. Så berätta häfdatecknarne, att han, ifrigt studerande om nätterna, måste använda dagarne till kroppsligt arbete för att kunna uppehålla lifvet. De gröfsta och simplaste arbeten skydde han icke heller. Än såg man honom såsom skoputsare på värdshuset; än såsom ryktare i stallen. Det var isynnerhet i Wilna som hans mödosammaste tid förflöt. Så hände det omsider, att han för att lifnära sig måste för bröd pantsätta sin faders dagbok för åren 1566 och 1567.

Men under det tidens stormar brusade omkring honom; under det farbroderns ränker omvärfde honom och mången gång hotade att störta honom i forderf, framstod ändock prins Gustaf såsom en personlighet, vida höjd öfver människornas usla småsinne. Detta bevisas bäst derutaf, att kärleken till hans fädernesland, hvarifrån han tidt och ofta fick röna så mycket ondt, likväl bibehöll sig ren i hans själ. Aldrig, äfven vid de största frestelser, tvekade han i valet, och hans vägran att ingå på ryska czarens anbud, då han varit tvungen att uppträda såsom Sveriges fiende, bevisar tydligt, att hans själ var ren som ett barns, som en ynglings, hvilken håller minnet af föräldrar och fädernesland såsom dess käraste skatt.

Svensken känner allt för litet Gustaf Eriksson. Måtte dessa enkla rader lära honom att inse att i vår historia finnes en uppenbarelse, en ny Hamlet, värd det svenska folkets kärlek; en vemodig, poetisk natur, hvilkens snillegåfvor erkändes af hans samtid, som också för hans djupa insigt i kemin benämde honom: den andre Paracelsus.

Det skulle blifva allt för långt att här redogöra för Gustafs alla öden. Vi inskränka oss för den skull att omnämna, det han omsider lyckades få träffa systemen Sigrig på en ö i Stockholms skärgård och under stark bevakning, samt något senare, modern i Reval. Derefter måste han på den hämdgirige Johans befallning återvända till Polen, hvarifrån han medelst ett kejsarligt lejdebref inbjöds till czar Boris Gudunows hof i Moskwa. Gustaf anträdde också resan dit, och det är denna hans vistelse i den gamla Kremlstaden, som vi här vilja teckna.

* * * * *

Regnet piskade obarmhertigt kejsarstadens gator och palats, och i det starkt rådande mörkret tog sig "staden med de hvita stenarne", såsom Moskwa benämnes, alldeles ut som en underskön nymf, badande sig i regnskurarne. Det var ödsligt på gatorna. Endast då och då syntes en dwornik i någon portgång. Med sömniga ögon kikade han en stund längs gatan, liksom för att förvissa sig om, hur länge det skulle förunnas honom att vara ensam och i ro njuta af den förledande wotkan, som gjorde honom

så innerligt säll och lät honom glömma alla förtretligheter, till och med Maritschas störtskurar af ovet. Säkerligen tyckte också den gamle portvakten, vi få verkligen syn på en dylik, som i denna berättelse kommer att öppna raden af personligheter, att himmelens skurar vore en riktig välsignelse i motsats till Maritschas, det kunde man se på hans förnöjda uppsyn, då han sträckte ut det kala hufvudet och en ganska lång stund lät det sköljas af regnet.

Sedan han en god stund hållit på med denna rensköljningsmetod, drog han sig småningom tillbaka men tittade ännu en gång ut och spejade längs gatan, hvarunder dessa halfhögt uttalade ord förnummos från hans läppar.

"De ä' ute i qväll, båda två. Ack det är en förnäm och god herre, som aldrig sagt ett enda ondt ord till mig. Manin, brukar han ofta säga, du är en bra gubbe, och du skulle vara ännu bättre, om du inte hade din trätgiriga hustru att dragas med. När qvinnor få lust att träta, så rinna orden ur halsen på dem liksom vattnet genom ett såll. Ja, nog har han rätt, den förnämme herrn, som man påstår att vår fader czaren vill ha till man åt den sköna prinsessan Axinia", fortfor Manin med en suck och for med handen öfver den kalla hjessan. "Men, det var besynnerligt, att inte *han* kommer på sin vanliga tid. *Hon* stannar nog borta så länge hos furst Grenin, och så blir det väl äfven min lott i qväll, att få åtfölja honom när han hemtar henne. Ack", och härvid suckade Manin ånyo, "om Maritscha vore så ung, så skön och så god som hans hustru. Ack... ja, då vore hon nog inte hustru åt den fattige dworniken Manin, som nu inte har ett enda hår på sitt hufvud. Dina fingrar, Maritscha, ha gjort min hjessa kal som Ukraines stepper. Dina vredgade ord... men tyst, jag hör fotsteg", afbröt han sig sjelf och stack ånyo ut hufvudet genom porten. "Tänk om det skulle vara..."

Längre kom han icke med sina tankar, emedan en groflemmad karl i detsamma stod framför honom, och sade med undertryckt stämma:

"Är prinsen hemma i qväll?"

Dworniken mönstrade nyfiket och på samma gång misstroget nykomlingen, och han var synbarligen mycket tvehågsen med sig sjelf hvad han skulle svara, ty den okändes hemlighetsfulla uppträdande förekom den genomhederlige Manin såsom just icke på sin plats. Dworniken ämnade också utan att svara slå igen porten midt för näsan på den okände, när denne med en hastig rörelse hindrade Manin från att utföra sin föresats.

"Jag frågade dig om prinsen är hemma i qväll", sade den okände på nytt och nu med högre stämma, hvare ett tydligt missnöje låg. "Har du inte fått mål i munnen att svara när man frågar, gamle gråskägg, så vet jag ett medel att göra dig meddelsam. Se här! Tag det här! Det är visserligen en obetydlig summa, bara femtio gyllen, men nog kan du förskaffa dig något nöje med dem och din hustru med, ifall du är så lycklig att ega en sådan. Nå, är prinsen hemma i qväll?"

Manin visste icke riktigt hvad han skulle svara. Den tunga börsen vägde han betänkligt i ena handen, under det han med den andra tidt och ofta ref sig bakom örat. Han visste icke om han skulle mottaga guld det eller ej.

"Prinsen är inte hemma", mumlade han och betraktade den okände, och ju mera han såg på honom, desto mera tyckte han sig märka, att det var en förnäm herre. Det kunde ju icke heller vara annat, när han hade tillfälle att så der kasta bort femtio gyllen.

"Hvar är han då?" frågade den okände vidare.

"Jag vet ej. Förmodligen hos czaren, den Gud och den heliga jungfrun beskydde!"

Den okände gjorde en omärklig rörelse af otålighet.

"Är hans maka hemma?"

"Nej."

"Hvar är hon?"

"Hos furst..."

"Säg ut, karl!" dundrade den okände och darrade af feberaktig otålighet. "Jag måste veta det!"

Manin ämnade just svara, då med ens en tredje person oombedd trädde emellan. Det var Maritscha, dwornikens maka. Hon hade genast med sin naturliga skarpsynthet upptäckt huru det stod till.

"Jaså, du står här och låter besticka dig", skrek hon och ryckte med en snabb rörelse börsen ifrån Manin. "Har du inte annat att göra, du, än att stå här och sladdra med hvem som helst. Du skulle få

hand om de här penningarne, du! Heliga jungfru, om jag då skulle få se dig nykter en enda timme på dagen så länge penningarne räckte, så vill jag ensam utstå alla människors qval i skärselden. Bättre kunna de användas i min hand. Gå du in, odåga, och laga skorna åt mig, annars ska' jag börja med ditt skägg också, och det smakar, som du vet."

Med dessa ord knuffade den modiga qvinnan sin man åt sidan och slog med en häftig rörelse igen porten. Allt hade gått så fort, att den okände icke kunde hindra det. Sedan han hört, att Maritscha och hennes man aflägsnat sig, satte han ena handen till läpparne och lät höra ett skarpt ljud, liknande det när vinden far igenom en trång springa. Många ögonblick förgingo ej, förr än en karl närmade sig med hastiga steg och vördnadsfullt helsade den förstnämde.

"Du stannar här", sade denne med befallande ton, "och ger noga akt på när prinsen går ut. Snart kommer han väl hem. Du får ändå inte aflägsna dig, utan vänta till dess han senare går ut. När han kommer ut, ger du mig genast signalen, men du måste akta dig noga så att du ej blir upptäckt. I synnerhet får du ej visa dig för dworniken i huset."

"Ska ske som ni befäller, nådig herre", sade tjenaren och bugade djupt.

"Tecknet vet du", sade hans herre.

"Ja."

Tjenaren blef ensam. När ljudet af hans herres steg förklingat, tog han upp en liten flaska, satte den för munnen och tömde den till hälften i ett enda tag. Ryssens ögon glänste då af fröjd och han mumlade för sig sjelf långa meningar, hvilka alla uttryckte den sällhet han erfor af wotkaflaskans innehåll. Sedan han en stund sett sig omkring, lutade han sig makligt mot porten och snart började hufvudet att allt mer och mer sjunka ned mot bröstet. Det var den obevekliga sömnen, som spelade väktaren detta lilla spratt.

II.

För att få upplysning på det föregående, måste vi bedja läsaren följa oss några dagar tillbaka i tiden.

Vi begifva oss då till den borg, der Boris Gudunow residerade. Denne kejsare var en kraftfull man, som länge tyglade de vilda passionerna hos sitt folk, och hans regering var för landet ganska lyckosam. Men, liksom alls ryssar, hade han den älsklingstanken att utvidga riket på sina grannars, i synnerhet Sveriges bekostnad. De bördiga östersjöprovinserna lågo honom mycket nära om hjertat. Slutligen trodde han sig ha fått en idé, som, om den blefve utförd, skulle föra honom till målet och förskaffa honom de eftertraktade länderna. Han fick nemligen höra, ätt en brorson till Johan III var i Polen vid Sigismunds hof, Och när det också kom till hans vetskap, att prins Gustaf var den egentliga arvingen till svenska kronan, som genom farbrödernes, Johans och Karls ränker blifvit honom frånryckt, lät han genast sända bud till prinsen och bedja honom komma till sitt hof. Gustaf, som hoppades att 1 Ryssland vara befriad från den list och de försåt, som i Polen hotade hans lif, antog med tacksamhet inbjudningen och begaf sig till Moskwa. Der blef han mottagen med all den prakt, som tillkom honom såsom konungason, och han var daglig gäst vid det ryska hofvet, hvars förnämsta prydnad han snart blef. Han öfvergick också alla i manlig skönhet och i snille. Detta gjorde också, att den intagande prinsessan Axinia snart fästade sig med en verklig kärlek vid Gustaf. Han märkte visserligen detta förhållande och det smärtade honom, emedan han med hela sin själ fästhängde vid den qvinna, som i Tyskland blifvit hans maka, och hvilken hade åtföljt honom till Moskwa. Det tjenade till ingenting, att han yppade detta förhållande för czar Boris. Denne kullkastade genast hans betänkligheter med de orden, att kyrkan kunde upplösa hans äktenskap. Huruvida Gustaf sjelf var benägen därför, det känner man icke med visshet. Men i betraktande af hans redbara karakter, måste man anse, att han icke skulle varit i stånd att svika den qvinna, vid hvilken hans varma själ fästat sig. Nej, det var helt andra orsaker, som blefvo ämnen till den söndring, som snart nog uppstod mellan honom och czaren, och som till slut beredde hans undergång.

Det var ett par dagar före händelsen i första kapitlet. I sitt arbetsrum gick czar Gudunow häftigt fram och tillbaka. Starka sinnesrörelser skiftade hastigt om hvarandra i hans djupt markerade anlete, och ofta ljungade ur de stora ögonen en eld, som tydligt ådagalade, att vreden bodde inom den mäktige mannen. Sedan han en stund gått fram och tillbaka tog han plats vid ett litet bord och lät hufvudet sjunka ned mot bröstet, under det han stödde ena armen mot bordskifvan. Hvad tänkte han på? Grubblade han på hvilka eröfringar han skulle göra härnäst? Om han skulle anfälla Polen eller Sverige?

På intet af detta tänkte han nu.

"Han vågar trotsa mig", utbrast czaren efter en stund och sprang upp. "Ah, det är också den förste som gör det? Är jag ej herre här? Har jag ej makten att låta honom omkomma när jag behagar? Och

hvem skall någonsin bry sig om honom? Ingen, Kung Johan skall tvärtom känna glädje öfver att hans brorson kommit ur verlden. Ha", utbrast den vredgade herskaren ånyo och stampade med foten, "de fördelar jag erbjudit honom, dem..."

I detsamma öppnades dörren försigtigt och furst Grenin anmälde. Vid ljudet af detta namn spred sig en svag ljusning öfver czarens stränga drag, och han sade med en ton, som rörde icke blott en viss otålighet, utan äfven tillfredsställelse:

"För in fursten!"

Strax derefter inträdde furst Grenin, en liten spenslig figur med ett ständigt smil på de tunna läpparne. Sedan han vördnadsfullt helsat Boris Gudunow, som med ett pröfvande uttryck stadigt hade sina blickar fästade på hans anlete, sade han i låg ton, som hade han fruktat lyssnare:

"Har eders majestät kommit längre med den halsstarrige svensken?"

Det syntes tydligt, att czaren väntat sig denna fråga, ty han blef icke alls öfverraskad deraf, utan svarade med fullkomligt lugn:

"Nej, min bästa furste. Jag blef just glad öfver att ni kom, ty ni brukar kunna gifva rätt goda råd. Hvad skall jag göra med prinsen? Alla de fördelar jag erbjuder honom, förkastar han. Om det nu är, såsom han säger, af kärlek till sitt fädernesland, inom hvars gränser det aldrig mera förunnas honom att komma, eller af tillgifvenhet för den qvinna han äktat i Tyskland, det kan jag icke riktigt förstå. Om det sista antagandet vore det rätta, då... då..."

Czaren uttalade icke meningen. De våldsamt knutna händerna och de flammande blickarna talade likväl till fyllest. Furst Grenin sade också genast:

"Jag antager bådadera ers majestät. Dock är det svårt att behandla prinsen på annat sätt än som sker, åtminstone så länge han eger i sitt våld det lejdebref, som ers majestät gaf honom utom..."

"Ah, ni framkastade med er vanliga slughet en vink åt mig, min käre furste", afbröt czaren lifligt. "Lejdebrevet, ja! Skulle det icke finnas bland Moskvas befolkning någon person, nog djerf och nog förslagen att i hemlighet bemäktiga sig detta bref, som binder mina händer. Sök upp en sådan, furste, och hans belöning skall blifva riklig."

Furst Grenin försjönk en stund i djupa tankar, och under allt detta gick czaren långsamt fram och tillbaka öfver golfvet. Hans armar voro korslagda öfver bröstet, och blickarne envist sänkta ned mot jorden.

"Nu har jag en", sade ändtligen fursten och upplyfte hufvudet.

"Bra, bra", utbrast czaren och gnuggade händerna. "Tror ni er kunna lita fullkomligt på honom?"

"Ja, ers majestät. Som på mig sjelf."

"Hans namn?"

"Repnolsky."

"Ah, kaptenen vid mitt garde?"

"Ja."

"Det är en käck karl, jag vet det", sade Boris Gudunow med synbar tillfredsställelse. "Jag har många gånger sett honom utföra handlingar, deri mod och förslagenhet spelat hufvudrolerna. Vill ni, furste, gifva honom i uppdrag, att bemäktiga sig lejdebrevet?"

"Som ers majestät befäller", svarade furst Grenin och reste sig upp.

"Nå, nå, inföll czaren leende, det är icke så brådtom min bästa Grenin. Ser ni, jag väntar i hvarje minut prins Gustaf hit. Ännu en gång, och det i dag, vill jag framlägga mitt förslag för honom. Nekar han äfven nu; nåväl, då måste det ske som vi nu kommit öfverens om. Stanna kvar, furste! Det skall troligtvis intressera er att närvara vid ett så afgörande ögonblick."

Fursten bugade sig utan att svara. En stunds tystnad uppstod. Härunder tänkte Boris Gudunow uteslutande på det stundande mötet med Gustaf och utgången deraf och han kunde icke betvinga den lätta oro, som besjälade honom. Furst Grenin deremot tänkte alldeles icke derpå. Han syselsatte sig helt och hållet med att utfundera bästa sättet att vinna kapt. Repnolsky för ändamålet. Kapt. Repnolsky var en stolt och oböjlig natur, som kanske icke så lätt skulle låta beveka sig. "Ah, jag har det nu", tänkte

fursten, och smilet kring läpparne bredde ut sig, "en högre post vid regementet och, om detta icke hjälper, högre adelskap, se der de snaror, i hvilka jag skall fånga min man."

Slutligen anmälde prins Gustaf. Ledigt och obesväradt inträdde den landsflyktige konungasonen. Allvaret tronade på hans vackra panna. Vemodet låg kring de hårdt sammanpressade läpparne, och i de vackra ögonen, dessa ljufva minnen af Norden och af den älskade modern, låg en sorgsenhet, som derifrån spred sig öfver hela det regelbundna, manligt sköna ansigtet. Hans smärta och väl proportionerliga gestalt böjde sig lätt för czar Boris Gudunow, under det han med välljudande stämma uttalade dessa ord:

"Ni har låtit kalla mig hit. Jag är till er tjänst."

Det låg någonting i Gustafs ton, som kom czaren att spritta till, och äfven furst Grenin kände sig obehagligt berörd af de skarpt uttalade orden. Han fruktade ett stormande uppträde.

"Ni anar tvifvelsutän hvad det är frågan om", sade ändtligen Boris Gudunow och bjöd Gustaf intaga platsen bredvid honom. "Jag förnyar i dag inför er mitt förslag. Betänk er, min prins, innan ni för alltid stänger lyckans dörr bakom er."

"Jag har betänkt mig", svarade Gustaf icke utan en ansträngning, som framlockade stora svett droppar på hans panna. "Jag är eders majestät af hjertat tacksam för all den välvilja jag här åtnjutit, men jag kan icke för att göra er till viljes, uppoffra mina åsikter."

Ju längre Gustaf talade, dess mera uttrycksfullt blef hans sköna ansigte. Det hördes tydligt på den lätta vibreringen i rösten, och det syntes lika tydligt af glansen i hans vackra ögon, att de ord han uttalade, kommo rakt från hjertat, och voro förestafvade af den innerligaste öfvertygelse. Han fortfor:

"Ni bjuder mig er sköna dotter, prinsessan Axinia, till gemål. Er dotter är verkligen en qvinna, som skulle pryda hvilket glänsande hof som helst och der utgöra den dyrbaraste perlan, men jag kan ändå icke ingå på att äkta henne. Ni vet orsaken. Den älskliga qvinna, som i Wilna blef min maka, har allt för djupt intagit mitt hjerta, att jag skulle kunna förskjuta henne. Ack", fortfor han med hänförelse, "om det finnes någon plats i den stora verlden, der jag i enkelhet kunde få tillbringa mina dagar med henne, utan att behöfva frukta list och ränker hvart jag än går! Men, min lefnad har varit och skall väl alltid blifva en kedja af oupphörliga olyckor. Vidare bjuder ni mig att afsvärja min barndomstro. Jag säger er ännu en gång, och det kanske den sista, att jag icke *kan* det. Jag *vill* det icke heller, ty jag skulle då få tillnamnet affällingen, och min mor skulle icke utan blygsel kunna tänka på sin son."

"Slutligen bjuder ni mig att i spetsen för en här eröfra östersjöprovinserna, för att sedan erhålla dem såsom hertigdöme. Ers majestät", utropade Gustaf eldigt och med hänförelse, samt reste sig upp, "en usling är den, som bär vapen mot sitt fädernesland. Förrädarens namn skulle brännmärka mig och jag skulle aldrig kunna blicka någon menniska, vore det också den simplaste af rikets föraktade slafvar, i ögonen. Jemt skulle ordet fosterlandsförrädare ljuda i mina öron. Nej, ers majestät, jag kan icke annat än anslå edra anbud, och böjer mig dessutom undergifvet för er vilja. Gör med mig hvad ni behagar. Men ännu, så länge det lejdebref, som ni gifvit mig, är i mina händer, går jag med upprätt hufvud omkring på Moskvas gator."

Boris Gudunow hade sprungit upp vid Gustafs sista ord. Hans kinder voro hvita som snö. Hela hans kropp skälfdes af förbittring och ögonen tycktes i hvarje sekund vilja tränga sig ut ur sina hålor.

"Gå, gå!" utbrast han slutligen med hes stämma. "Jag skall låta er se, att det trots ni visat czar Boris Gudunow icke skall blifva ostraffadt."

Prins Gustaf afträdde med en stolt bugning.

Mellan czaren och furst Grenin uppstod nu en lång öfverläggning, och följderna deraf blef den, att fursten genast lät efterskicka kapten Repnolsky. Det var i ett litet rum i en af slottets flyglar, som Repnolsky mottog sina instruktioner. Men de båda herrarne hade icke talat utan vittnen. En af Axinias hofdamer hade af en händelse råkat få höra hvad som afhandlades. Utan att förlora ett enda ögonblick omtalade hon genast allt för prinsessan.

Axinia älskade verkligen, såsom förut blifvit nämndt, prins Gustaf. När hon då fick vetskap om de ränker, som smiddes mot honom, blef hon nästan utom sig af ångest. Hvad skulle hon nu göra för att hindra anläggningen? Skulle hon sjelf eller genom andra låta varna prinsen? Hon beslöt sig för att sjelf göra det. Härvid måste hon likväl gå försigtigt till väga, ty spioner omgäfvade henne öfver allt.

Furst Grenin var, såsom ofvan antyddes, en listig man, som icke gerna ville släppa tillfället ur

händerna att komma i ännu större gunst hos czar Boris Gudunow. Sedan han lyckligt och väl fått kapten Repnolsky att åtaga sig att stjäla bort prins Gustafs lejdebref, mot det att haa (kaptenen) skulle erhålla högre befattning vid det regemente, han tillhörde, öfverlade fursten med sin lika sluga och ränkfulla maka om bästa sättet att aflägsna Gustaf från hemmet den dag stölden skulle ega rum. Nu var händelsen den, att Theresia, så hette den unga prinsessan, ganska ofta brukade komma på besök hos furstinnan Grenin, emedan denna visat den landsflyktiga en särdeles varm vänskap, och dessutom var en bildad qvinna, med hvilken Theresia, som sjelf egde djupa kunskaper och ett sinne, öppet och mottagligt för alla lifvets förhållanden, helst önskade att umgås. På denna omständighet byggde de furstliga makarne sin nedriga plan. Bud sändes till prins Gustafs ädla maka med en bjudning. Theresia ville ej neka, ehuru hon den dagen helst velat vara hemma. Hon gick således, dock först sedan hon erhållit Gustafs löfte, att han på aftonen skulle afhemta henne. Furst Grenin underrättade genast kapten Repnolsky om förhållandet. Denne tog för den skull sina mått och steg, och läsaren har förmodligen reda gissat, att det var kaptenen, med hvilken han fick göra bekantskap i början. Så var det också.

III.

Knappt hade kaptenens handtlangare, en bestucken soldat vid gardet, slumrat på sin post, förr än snabba steg längre upp på gatan tillkännagåfvos, att en person, som hade brådtom, nalkades. Vare sig nu att soldatens rus icke var så grundligt, att det helt och hållet förmådde betaga honom medvetandet, eller att tanken på hans skyldighet och det oförsonliga straff han skulle ådraga sig, om han försummade tjänsten, höll hans själ i så stark spänning, att den var urståndsatt att njuta någon hvila — nog af: när den okände personen kom närmare, spratt soldaten upp ur sin halfslummer, ruskade på sig några ögonblick och gick derpå fram till den anländande som, efter att en stund ha betraktat huset, stannade framför porten, synnerligen tvehågsen om han skulle knacka på eller ej. Soldatens framträdande kom honom att spritta till.

"Hvem söker du här i huset?" sporde soldaten med myndig ton.

"Jag har bref till den främmande prinsen."

Soldaten var en mäktig klippsk figur, som ville taga tillfället i akt att visa sin påpasslighet för kaptenen och derigenom komma i gunst hos honom. Han sade för den skull, i det han slog den okände budbäraren lätt och med en viss förtrolighet på skuldran:

"Lemna du mig brefvet. Jag är dwornik här i huset och väntar just nu på att prinsen ska' komma hem."

Den främmande betraktade, så godt sig göra lät, soldaten närmare och icke utan misstroende.

"Om du är dwornik, hvarför sitter du här ute i regnet?" sade han. "Har du ej något tak att krypa in under?"

"Visst har jag det", svarade den falske dworniken med ett tilltvunget leende, "men ser du", och vid dessa ord sänkte han rösten till en låg hviskning, "jag fick alltför mycket wotka i går, och bakruset gör, att jag helst dväljes utom hus, isynnerhet när det regnar som nu. Ah, det är särdeles skönt, när vattnet så här svalkar pannan."

Med dessa ord aftog den listige soldaten mössan och lät regnet öfverskölja hufvudet. Och han fortfor, sedan han ånyo satt på sig hufvudbonaden:

"Men har du inte smakat en tår wotka i dag, så kan du få här. Jag har väl så mycket öfver, att du kan få dig en dugtig klunk."

Med dessa ord drog han upp den till hälften tömda flaskan och öfverräckte den till främlingen. Denne, som tillföre betraktat soldaten med misstroagna blickar, förändrade nu hastigt uppförande, och knappt hade wotkan fuktat hans läppar, förrän han blef ganska meddelsam af sig.

"I förtroende skall jag omtala för dig", sade han och lutade sig intill soldaten, "att jag hört att brefvet är från prinsessan. Om du nu vill framlemna det till prinsen, så ska' du få en del af den belöning jag får. Jag har brådtom jag, ska' du veta. Katinka väntar mig. Det är besynnerligt med henne vet du. Hon kan aldrig lägga sig om qvällarne förrän jag kommit hem. Också är hon ju bara barnet ännu, inte mera än tjugo år. Se här är brefvet! Lemna prinsen det och nu farväl!"

Sedan han först visligen tömt flaskan så noga, att ingen kunde göra det bättre, aflägsnade han sig med skyndsamma steg.

"Den var inte svår att fånga", mumlade soldaten och gnuggade händerna af förnöjelse. "Undrar just

hvad den här lilla breflappen kan innehålla... Ah, der kommer en person till! Han är af samma kroppsstorlek som prinsen! Ja, det är han."

Soldaten tryckte sig så nära väggen han kunde. Prins Gustaf, ty det var han, gick den gömde så nära att han nästan vidrörde honom med armbågen, slog lätt på porten och blef snart insläppt. Då först kunde soldaten andas ut igen.

"Ja nu är han hemma, men hur länge ska' det dröja innan han kommer ut igen", tänkte soldaten. "Här kanske jag kan få posta hela natten."

Ensamheten på den folktomma gatan jemte regndropparnes melankoliska plaskande mot marken gjorde att han ånyo försjönk i en lätt dvala, der han stod lutad mot den kalla och fuktiga väggen. Sålunda förgick ungefär en timme. Då gnisslade den tunga porten ånyo på sina gångjern och uppväckte soldaten, som denna gång slumrat till hårdare.

"Der är han, och den gamle dworniken är med honom i afton också", mumlade soldaten, när prins Gustaf och Manin trädde ut samt togo vägen åt det håll, der furst Grenins ansenliga palats var beläget. "Nu kan det vara på tid att låta höra signalen."

Med dessa ord satte han båda händerna för munnen och lät höra ett likadant ljud som det, hvarmed kaptenen lockat honom till sig, men soldatens signal var mera dämpad, för att icke väcka alltför stor uppmärksamhet, alldenstund prins Gustaf och Manin ännu voro inom hörhåll. Knappt hade soldaten gifvit signalen, så framträdde kaptен Repnolsky med skyndsamma steg.

"Är allt klart?" frågade han med undertryckt stämma.

"Ja", svarade soldaten.

"Godt, följ då prinsen och laga så, att han blir uppehållen så länge som möjligt på vägen."

Soldaten aflägsnade sig med skyndsamma steg först sedan han öfverlemnade brevet till kaptenen, samt omtalat den okändes förmodan, att det var från prinsessan.

"Från prinsessan", tänkte kaptenen. "Ah, det kan inte vara annat än en varning. Fort nu till verket. Jag ser att lyckan gynnar mig. Porten är bara löst tillsluten."

Med dessa ord stötte han sakta till porten, så att den gick upp utan buller, samt trädde in. Han kände noga till lokalen, och för den skall ilade han, utan att låta sig hejdas af något, upp till andra våningen, der prinsens rum voro belägda.

* * * * *

Hos furst Grenin var ett lysande sällskap församladt. Civila och militära personligheter trängdes om hvarandra i de glänsande, och med all den prakt, som en rik rysk furste kan åstadkomma, utstyrda salongerna. Värden och värdinnan voro sjelfva älskvärdheten och ehuru den tid redan hade förflutit, då prins Gustaf bort vara der, och denna omständighet marterade det furstliga värdfolket, kunde likväl ingen upptäcka i deras anleten, att en djup oro besjälade dem.

Det tillhör dem, som röra sig i den förnåma världens salonger, att hyckla känslor, hvilka äro dem motbjudande. Det kallas för nobelt, diplomatiskt, verldsvett och mera sådant, man måste säga ett och tänka ett annat, så fordrar "goda tonen".

I denna förställningskonst hade det furstliga värdfolket hunnit mästerskapet. Men hur instuderadt det ändock var i sin ädla konst, förmådde det likväl med möda tygla sin glädje, när anmälaren med hög stämma framsade:

"Prins Gustaf af Sverige."

Alla, som sågo glädjen lysa i furstens och furstinnans blickar, trodde naturligtvis, att den härledde sig från sjelfva besöket. Så trodde också Theresia, och den tacksamhet hon kände, blef ännu större.

Prins Gustafs uppträdande väckte stor rörelse hos de församlade. De, som personligen kände honom, äflades att få trycka hans händer. De, som aldrig sett honom, trängde sig fram, för att få skåda in i det manligt sköna anlete, om hvars fägring de hört så mycket. Gustaf var också intagande i den enkla svarta dräkt han bar, och när han, sedan han helsat på värdfolket, gick fram till Theresia och med ömhet tryckte henne till sitt bröst, samt kysste henne på den marmorhvita pannan, då kände han sig så utsäglig lycklig, som han icke känt sig på länge. Det var också med den hängifvenhet, som en sant älskande qvinna känner för den hon gifvit sin tro, som hon blickade in i hans ögon, som hon återgäldade honom hans omfamning, och som hon hviskade endast dessa betydelsefulla ord: "Min

Gustaf".

Bland den tidens ädla tidsfördrif räknades musiken ganska högt. Gustaf var också en stor älskare af denna sköna konst, som förmår stilla själens gnagande sorger, och uppväcka leendet kring de läppar, der vemodet annars tagit sin stadigvarande boning. På framställan af det furstliga värdfolket och sedan Theresia också bedt honom derom, sjöng den irrande konungasonen med manlig stämma, följande sång, den han sjelf skrivit och satt melodi till:

Den irrande fogeln.

När vintern strör drivvor och snötäcket är
En svepning kring lilja och ros;
När isarne famna båd' skogar och skär,
Och sommarvind flyktat sin kos,
Den irrande fogeln sig söker ett bo,
Att lefva med makan i kärlek och tro
uti Nord.

När isarne smälta från klipporna ner
Och våren har hunnit till oss;
När sommarens sol ifrån himmelen ler
Och mattadt är stjernornas bloss —
Den irrande fogeln sig söker ett bo,
Att lefva med makan i kärlek och tro
uti Nord.

När fogeln ej finner det sökta i nord,
Till främmande land står hans håg,
Ack, härlig och skön är den grönskande jord,
Ack, härlig den djupblåa våg!
Snart irrande fogeln har funnit sitt bo,
Och snart får han slumra från kärlek och tro
i sin graf.

Det var så tyst i den stora samlingen, att hvar och en kunde höra sitt eget hjerta slå. När furstesonen slutat sin enkla visa, en anspelning på honom sjelf, ty med den irrande fogeln menade han sig sjelf, det kunde ingen undgå att märka, rådde ännu tystnad några minuter. Theresia var blek som om dödens kylande hand vidrört hennes kinder. Den ena handen var hårdt tryckt mot hjertat. Den andra omfattade troget ett litet porträtt af Gustaf, hvilket hon ständigt bar på sig.

"Slå bort dessa vemodiga tankar, min prins", sade ändtligen furst Grenin och närmade sig Gustaf. "Ni bör ej tänka för mycket på dylika sorgliga ämnen, ty czaren, den Gud gifve ett långt lif, vill ju..."

"Tala ej om czaren", afbröt Gustaf häftigt, men med undertryckt stämma. "Ni vet hvad som senast förefallit oss emellan. Efter detta uppträde kan det ej blifva godt mera. Jag känner, att jag står vid den skiljoväg, der jag måste välja. Men", fortfor han och kastade hufvudet stolt tillbaka, "aldrig skall jag välja någonting, sam ställer mig i harnesk mot mitt fädernesland."

Furstinnan Grenin, som just nu kom fram till de samtalande, hade redan ett ord på tungan, då ett högt larm nedifrån gjorde hennes afsigt om intet. Skott föllo och en larmande folkhop började trängas i palatsets trappor. Furst Grenin ilade ut och kom snart tillbaka. Hans ansigte var likblekt.

"Hvad är på färde; hvad är på färde?" ropade en del af gästerna, under det andra rusade ut, för att sjelfve öfvertyga sig om hvad som stod på.

"Tionde regementet har gjort uppror", sade furst Grenin, "och jag fruktar, att mitt eget regemente snart skall följa exemplet. Hör bara! De ursinnige upprorsmännen plundra öfverallt."

Fruntimren voro nästan halfdöda af förskräckelse. De som mest bibehöllo sitt lugn, voro furstinnan Grenin och Theresia. Den sistnämnda stödde sig mot prins Gustafs arm, och såg upp till honom med fullkomlig trygghet.

"Kom, min älskade", sade han efter en stund och då larmet småningom aflägsnat sig, "vi vilja begifva oss hem; det är..."

"En biljett till prins Gustaf af Sverige", ropade i detsamma en röst.

Med feberaktig otålighet bröt prinsen den lilla biljetten. Vid den första blick han kastade på den,

bleknade han och måste stödja sig mot en stolskarm för att icke falla. Men i nästa minut var han åter den stolte mannen, som trotsigt går emot lifvets stormar.

"Kom", sade han och tryckte en varm kyss på den bäfvande Theresias läppar, "vi måste skynda hem. Kanske skall jag icke komma för sent att hindra det nedriga skurkstrecket."

"Hvad är det; för himmelens skull hvad står på?" hviskade Theresia och virade sina armar kring Gustafs hals.

Prinsen öfverräckte åt henne det af hans fingrar tillskrynklade papperet, och Theresia läste följande prydligt skrifna ord.

"Min prins. Skynda er hem. På hög befallning beröfvar man er nu det lejdebref, som kejsaren gifvit er."

Brefvet hade ingen underskrift. Hvem var författarinnan? Gustaf anade det, men han sade det icke till någon. Längre dröjde det icke förr än han och Theresia voro på väg till hemmet.

Sedan furst Grenin sett till, att hans regemente icke deltog i de upproriska rörelserna, skyndade han hem. På vägen mötte han Gustaf och hans maka. De sågo honom icke.

"Ja, skynda, skynda", mumlade den listige fursten, med ett segerleende på läpparne och i blickarne. "I skolen ändå komma för sent. Kapten Repnolsky har väl nu fullbordat sin handling."

Läsaren anar nog från hvem den lilla biljetten kom. Den var från Axinia. Knappt hade budbäraren återkommit och prinsessan fått veta, att Gustaf ej var hemma, samt att biljetten blifvit lemnad till dworniken, förrän en oförklarlig aning sade henne, att det icke stod till så, som det borde. Denna oro lemnade henne icke, huru mycket hon än försökte att slå bort den. Slutligen blef den henne alldeles öfvermäktig. Hon skref en annan biljett och sände, den till furst Grenin, i tanke att den skulle träffa prinsen der. Men budet, en pålitlig tjenare, blef uppehållet genom den oreda, som uppstod i följd af upproret, och kom icke fram så fort som ämnadt var.

Vi vilja nu följa, kapten Repnolsky på hans färd.

IV.

När kapten Repnolsky genomilade de mörka korridorerna, som man måste passera innan man kom till prinsens våning, kände han sig ganska illa till mods och stannade ofta liksom tvekade han i vissa ögonblick att låna sig till verktyg åt czarens hämdgiriga planer. Han kände Gustaf personligen och hade, äfven han, blifvit intagen af beundran och medlidande för den landsflyktige konungasonen. I vissa ögonblick tvekade han verkligen, om han skulle fortsätta eller vända tillbaka, men han hade redan gått för långt för att kunna återvända, det erkände han. De egna fördelarne lade också sina tunga vigter med i vågskålen, och kapten Repnolsky var icke en så ädel menniska, att han kunde åsidosätta dem. Och hur många finnes det väl, som vid tillfällen, då egna fördelar erbjudas, äfven på bekostnad af vänskapen och aktningen, stöter dem tillbaka? Icke en bland tusen.

"Nej, jag måste framåt", tänkte kaptenen, der han trefvade sig fram i korridorerna. "Jag har gifvit furst Grenin mitt hedersord på, att jag skall försöka att få lejdebrefvet i mina händer. Skulle jag nu svika detta löfte! Då skall kanske czaren i sin förbittring taga mitt lif. Detta är han nog i stånd till."

Han var snart framme. Yttre dörren öppnade han med sitt vapen och det dröjde icke länge, förrän han stod i prins Gustafs arbetsrum, men här påkom honom ytterligare de besynnerliga tankarne, och just den tanken, att han liksom en simpel tjuv om natten skulle göra inbrott hos den han högaktade, och det på czarens befallning, marterade honom grufvigast. Mere gånger drog han den mot chiffonieren utsträckta handen tillbaka, och en gång närmade han sig till och med dörren, i afsigt att gå med oförrättadt ärende. Men, då framhöll sjelfkärleken för honom sin förledande spegel, och alla betänkligheter veko, för att vid nästa försök ånyo dyka upp igen.

"Bab, raskt till verket", utbrast han och utsträckte för tredje gången handen mot den chiffonier, hvari Gustaf förvarade sina angelägnaste papper. "Nu eller aldrig måste det ske, annars är det för sent."

För en kraftig bindning af dolken sprang klaffen upp. Repnolsky öfverfölls af en darning äfven nu i sista ögonblicket. Nu var det likväl för sent för honom att vända tillbaka med oförrättadt ärende. Omkring honom var det så tyst som i grafven, och det var just denna mystiska tystnad, som ängslade honom, den bistre krigaren, som icke bleknat på slagfältet. Det tycktes honom som om luftens tusen andar andats så kylande på honom. En kallsvett bröt fram på hans panna. Hans knän svigtade, och då han äntligen efter långt sökande höll lejdebrefvet i sina händer, skälfdes hans kropp alldeles som om en frossa skakat den.

"Bort, bort!" mumlade han och slog igen klaffen så att det gaf eko i rummet. "Nu fort till fursten!"

Han gick icke; han sprang icke; han bokstafligen flög genom de samma korridorer, der han för blott några minuter sedan måst trefva sig varsamt fram. Som en vansinnig störtade han trapporna utför, och skulle just träda ut på den lilla gården, då en gäll qvinnoröst skrek: "Jaså, det är tjuftar här i huset. Hjelp, hjelp!" Det var Maritscha, som blifvit honom varse, och nu med sina rop sökte uppväcka grannarne. Samtidigt stälde hon sig i vägen för honom, och det syntes tydligt, att hon var fast besluten att göra motstånd i det längsta.

Det der hindret hade icke kaptenen beräknat. Han studsade också i början af öfverraskning, men snart återfick hans själ sin spänstighet, och han märkte alltför tydligt, att endast våldet kunde hjälpa honom ur knipan. Med godo skulle det aldrig lyckas, det såg han på Maritschas hotande uppsyn.

"Låt mig passera, qvinna", sade han för den skull med så lugn stämma som möjligt.

"Nej, säger jag", skrek dworniken Manins modiga hustru, "ni kommer inte fram utan öfver mitt lik, kom ihåg att Maritscha håller ord hon."

"Släpp mig fram", sade kaptten Repnolsky för andra gången och nu med mera hetta, ty han kunde ganska väl förnimma röster af annalkande personer, hvilka ditlockades af Maritschas skri. "Jag begrafver dolken i ditt bröst, om du ropar en enda gång till. Ur vägen!"

Med dessa ord sprang kapttenen fram, men icke många steg, innan den modiga qvinnan hängde sig fast vid hans arm och släpades ett godt stycke ut i portgången. Hon liknade en vampyr, som sugit sig fast vid Repnolsky. Kapttenen var ursinnig. Skulle hans företag nu göras om intet af denna qvinna, som de onda makterna, enligt hans förmenande, utsändt till att förfölja honom, Skulle han, just då han njöt af segerns frukter, lida nederlag? Aldrig! Dertill var kaptten Repnolsky alltför beslutsam och van att handla.

Folket strömmade emellertid till allt ymnigare, och redan började en och annan att sticka in hufvudet genom den lilla till hälften öppnade porten. Repnolskys bröst häfde sig våldsamt och hans fingrar slöto sig krampaktigt omkring dolkfästet.

"För sista gången frågar jag om du vill släppa mig", frampustade kapttenen och upplyfte dolken. "I annat fall är du dödens?"

"Nej, nej, jag släpper er aldrig", skrek Maritscha. "Döda mig, men äfven då skall..."

Längre kom hon icke, ty utan betänkande begrof Repnolsky den hvassa dolken i Maritschas bröst. Blott ett doft rosslande och dworniken Manin var befriad från det jordiska umgänget med sin trätgiriga hustru.

Kaptten Repnolsky störtade ut. Hans ansigte var förvridet. Han visste knappt åt hvilket håll han skulle gå, så förvirrad var han. Kring honom skrånade pöbeln och det fans till och med dem, som voro så djerfva, att de grepo tag i honom för att hålla honom fast. Men då återvände Repnolskys besinning. Med kraftig arm utdelade han några slängar på måfå och kom undan.

Knappt hade han försvunnit, då prins Gustaf, som nästan bar den förskräckta Theresia på sina armar, tillika med Manin, som stött till honom under vägen, anlände till sin bostad. Vid åsynen af folkmassan studsade han tillbaka, men dworniken, som märkte hans ängslan, steg fram till porten och sade med hög stämma:

"Hvad är på färde, go' vänner, efter I ären samlade här så många?"

"Åh", sade en dwornik från ett närbeläget hus, "det är intet för annat, än att förkunna dig, att det varit tjuftar i huset, och att du aldrig mer får omfamna Maritscha."

"Har hon lupit ifrån mig då", sade Manin. För sig sjelf tänkte han: "Jojo men, de der gyllena, de hade allt en stark dragningskraft på henne. Så länge de vara kan jag vara lugn för hennes skällsord."

Den hederlige dworniken var, såsom vi höra, just icke en stor älskare af sin äkta hälfts sällskap.

"Lupit bort", eftersade en mushik med långt silfverhvitt hår. "Ja, nog har hon lupit bort, men till det ställe, hvarifrån hon aldrig vänder åter. Vän Manin, din hustru har blifvit mördad."

"Mördad", eftersade i sin ordning den stackars Manin. "Hvem har det varit, som kunde rå på henne, det vill jag fråga?"

Men som ingen kände kaptten Repnolsky, kunde heller ingen afgifva något svar på Manins fråga. Väl fuktades den hederlige dwornikens ögon af ett par tårar, då han betraktade sin hustrus blodiga kropp,

men inom sig var han rätt belåten med det lugn, som han nu skulle få ega på sin ålderdom.

Sådan är menniskonaturen: Ibland hård som klippan, ibland mjuk och vek som vax.

"Lejdebrevet är borta", suckade prins Gustaf, då han kom upp i sitt rum och undersökte papperen. "Arm och utan skydd står jag nu här i denna stad. Czaren hatar mig, och skall troligtvis göra allt för att tillfoga mig oförrätter. Till hvem skall jag vända mig?"

"Till Gud", ljöd en mild och sorgsen stämman bakom fursten, och när han vände sig om, slöts han i Theresias, den trogna kvinnans armar. "Till Gud, min älskade", hviskade hon och förde Gustaf fram till en liten väl arbetad biktstol. "Låtom oss böja oss inför den styrande allmakten och anropa den heliga jungfrun om hennes förböner. Bed, min Gustaf, bed!"

Och från oskuldrensare hjertan hafva väl aldrig någonsin några böner uppstigit till den eviges tron! De bådo ur djupet af sina själar, och natten var långt framskriden, då fursten tog ett ömt "god natt" af Theresia för att i ensamheten klaga sina smärtor.

När Gustaf vaknade nästa morgon, fann han huset omringadt af soldater. Han anade hvad som komma skulle, men han ville åtminstone visa sina förföljare så mycket lugn han kunde. Ödet hade stått så till, att det var kapten Repnolsky, som anförde soldaterna. När denne kom, för att i czarens namn fängsla Gustaf, sade denne:

"Med svek och list hafven I vunnit edert mål. I hafven stulit ifrån mig det skyddsbrief, som czaren gifvit mig, och I hafven gjort det på hans befallning. Här är jag. Tagen mig och gören med mig hvad I behagen. Men icke kunnen I väl vara så grymma, att I rycken ifrån mig den qvinna, som numera skall förljufva mina återstående dagar?"

Kapten Repnolsky vågade icke möta Gustafs blickar. Han blygdes inför den ädle furste, som han varit med om att störta. Utan att säga någonting förde han prinsen till det för honom inrättade fängelset.

Nu började svek och ränker att på allvar smidas omkring den olycklige furstesonen. De värsta beskyllningar, man kunde hitta på, framdrogos, i akt och mening att fälla honom, men med det ädla sinnets öppenhjertliga storhet och stolthet bemötte Gustaf alla de mot honom framställda anklagelserna så kraftigt och så bevisande för sin oskuld, att han icke kunde fällas. Han qvarhölls ändock i fängelset ett par år och hade under denna svåra tid, då han måste lida oerhördt, blott en tröst deruti, att Theresia tilläts besöka honom ibland. Denna ädla och uppoftande qvinna egnade den olycklige furstesonen alla de stunder han kunde få, och hennes kärlek till honom minskades icke det ringaste, oaktadt sorgerna hopade sig med hvarje dag allt mera öfver deras hjessor.

Huru många sådana kvinnor finnas väl?

Emellertid inträffade en viktig förändring inom Ryssland. Boris Gudunow störtades och en annan kejsare kom på tronen. Då inträffade också en vändpunkt i Gustafs lif. Han frigräfs ur fängelset och fick sin bostad i den lilla förtjusande staden Kaschin, dit han också flyttade, och derifrån han icke kom, förrän dödens hand löste de jordiska bojorna. Det är i nämnde stad som följande tilldrager sig.

"Den irrande fogeln" finner sitt bo.

I.

Det var en strålande sommardag år 1607. Solen blickade så vänligt ned på jorden och torkade de små dagperlor, som natten utsått. Vinden susade i träden och bäckarnes små silfver böljor sorlade så lekfullt mot stränderna. Det var en skön dag, den, på hvilken vi föra läsaren till Kaschin, till den lilla strax söder om staden belägna lunden. Ack, om vi kunde förstå det mångskiftande sus, som genomgår trädens kronor, måhända skulle vi då kunna tyda många af lifvets gåtor. När stormen ryter och trädens kronor darra för den starkes andedrägt, säger oss icke då en inre stämman, att vi ej äro annat än flarn, annat än stoff korn, som slungas omkring i verlden? När det milda suset hviskar i löfven och dessa liksom smekande vagga för de lätta fläktarne, tycka vi icke då, att det finnes liksom en röst, som talar till oss om en frid, som bjuder de inre stormarne att lägga sig till hvila? Natur, hvem kan begripa dig? Hvem kan tillfyllest fatta dina storartade företeelser? Ingen. Men vi kunna älska dig såsom en källa till mycken inre frid; vi kunna älska dig såsom en del af oss sjelfva.

Den ofvan nämnda dagen susade vinden så mildt genom trädskronorna i Kaschins lund. Aftonen inbröt och med den lugnet. Strax efter solnedgången syntes en hög gestalt, något böjd, nalkas ett af de största och lummigaste träden. Några ögonblick betraktade han den sakta vaggande kronan, tycktes lyssna till

det knappt hörbara suset i löfven, och satte sig derpå vid trädets fot.

Denne man var Gustaf Eriksson, den irrande konungasonen.

Hur förändrad var han icke nu! Fängelseluften i förening med upprepade bekymmer hade tagit bort hans krafter. Han var nu mera knappt annat än skuggan af sig sjelf.

"Det lider till slutet af min lefnad", tänkte han och lät hufvudet sjunka ned mot bröstet. "Glädje har jag erfarit i rikt mått, ty en kärlek, sådan den knappt finnes har skänkts mig. Theresia", utbrast han med af rörelse darrande stämma, "du goda, uppoffrande qvinna, kvar skall du finna en fristad, när jag går hädan? Ensam lik fogeln, som kretsar öfver min hjessa, skall du kanske irra verlden omkring, sökande dig ett näste, men ej finna något sådant. Hvem skulle väl vilja upptaga den biltoge furstesonens maka?"

När Gustaf gjorde sig dessa frågor såg han icke, att en hög, qvinlig gestalt nalkades honom från sidan. Han förnam icke ljudet af hennes lätta fjät på den saftiga gräsmattan. Då qvinnan stod alldeles invid honom, då lyfte han upp sina blickar och spratt till.

"Ni här, min furstinna", hviskade Erik XIV:s son, och ett matt leende bredde sig öfver hans vackra bleka drag. "Är ni också omhvärfd af fiender och lömska snaror som jag? Dock", fortfor han och for med handen öfver den feberheta pannan, "jag glömmet att jag talar till den forne czaren Boris Gudunows sköna dotter. Ha, dessa minnen från den tid er far lefde, de bränna mig i själen, och de skola icke upphöra att bränna mig till dess... de förbränt mig! Dessa småsinnade krypdjur..."

"Min furste", afbröt Axinia, ty det var hon, "ni dömer min fader alltför strängt. Det var ej hans egentliga mening att förfara så hårdt emot eder, fastän han af politiska skäl ansåg sig tvungen dertill."

"Jaså", inföll Gustaf med bitterhet och allvarlig skärpa i tonen, "det var ej hans mening att medelst sina stinkande fängelsehålur suga musten ur mig. Det var af politiska skäl, säger ni, som han behöll mig, svage mask, som aldrig gjort anspråk på någon krona, i fängelse. Nej, säger jag. Det var af enskildt hat till mig, därför att jag icke ville äkta er och blifva en fosterlandsförrädare, som han lät mig undergå dessa års tortyr."

"Det var af den orsaken, säger jag. Dock", fortfor han, och hans stämma blef lugnare, "jag hatar honom icke därför. Med mig är det snart slut. Min lefnadslampa kan icke brinna så länge. Ser ni, min furstinna, det fattas olja på den, och den olja som fordras, finnes icke till att få. Hvad lifvet ändock tyckes skönt och hänryckande, då man står i beredskap att lemna det. Kanske förefaller det så därför, att man skall veta att rätt uppskatta dess höga värde. Men, hvad är det som förskaffar mig äran af ert besök, min furstinna?"

Axinias ögon fylldes af tårar, då hon sade: "I morgon skall jag resa till Polen. Detta land får nu mottaga czar Boris Gudunows olyckliga dotter. Jag ville ändock se er ännu en gång, min furste, och det är för att säga er mitt farväl som jag uppsökt er."

"Ja, det blir allt vårt sista farväl", sade Gustaf med låg stämma, och då prinsessan yttrade den förmodan, att sjukdomen kanske skulle gifva med sig, sade prinsen vemodigt: "Ah nej; jag känner att döden redan börjat gnaga på lifstråden. Den skall ej länge motstå angreppen. Men, hvem är det som kommer der? En krympling. Hvad kan han vilja? Han närmar sig."

"Det är kapten Repnolsky, som kommer att bedja er om förlåtelse", sade Axinia. "I sista drabbningen med turkarne blef han lifsfarligt sårad. Han har icke lång tid att lefva."

"Förlåtelse", upprepade furstesonen och betraktade prinsessan med frågande blickar. "Hvad är det för en förlåtelse som jag skall gifva honom? Icke har han väl något att afbedja hos mig?"

"Ni får sjelf höra och döma sedan", sade prinsessan. "Kaptenen är nu framme."

En vanmäktig krympling, se der allt hvad som återstod af den fordom kraftige kapten Repnolsky. Han var sig knappt lik, och Gustaf måste länge se på honom, innan han kunde känna igen honom. Prinsen betraktade honom stillatigande några ögonblick, derpå sade han, idet han vänligt räckte kaptenen handen:

"Våra lotter äro temligen lika hvarandra, kapten Repnolsky. Båda stå vi på grafvens brädd. Båda äro vi söndersargade, jag till mitt inre, ni till ert yttre. Hvilket som mest plågar menniskan, det kan jag icke afgöra, men det vet jag, att när de inre stormarne brusa, är det förfärligt."

Kaptenen svarade med en röst, som darrade af den djupa rörelse han erfor.

"Det är sant, min furste, att våra öden äro så till vida lika, att vi båda snart måste skiljas hädan. Men i ett äro de likväl olika. Ni dör som en människa, älskad och värderad af alla, jag deremot som en föraktad, såvida jag icke erhåller er förlåtelse."

Vid dessa ord föll den fordom så stolte och om världslig storhet drömmande Repnolsky på knä för Gustaf, och heta tårar strömmade ur hans ögon.

"Hvad är det för en tillgift ni begär af mig, kapten Repnolsky", sade Gustaf mildt och på samma gång förvånad. "Jag vet mig icke hafva något att förlåta er."

"Ack jo, min prins", sade kaptenen med bruten stämma och sänkte pannan mot jorden. "Det var jag, som stal bort ert lejdebref."

För ett par sekunder ryckte det till våldsamt kring Gustafs mungipor, men det varade icke länge, förrän lugnet återkom.

"Då var det också ni, som dödade dworniken Manins hustru?"

"Ja, min prins."

"Öfver våra goda och onda handlingar dömer Gud", sade den ädle furstesonen och blickade uppåt. "För det onda ni tillfogat mig har ni af hjertat min förlåtelse. Men se, der kommer Manin, och det tillhör honom att döma i den andra saken."

Med dessa ord vinkade prinsen åt den gamle dworniken, som med stapplande gång nalkades. I få ord omtalade Gustaf derpå huru det förhöll sig med Maritschas död, och att kaptenen var hennes baneman. När han slutat, sade den gamle dworniken med djup stämma:

"Herre, jag har för länge sedan förlåtit Maritschas mördare, utan att veta hvem det var. Visst var det mera än sorgligt för mig att förlora min hustru, men när denne ädle furste flyttade hit till Kaschin, bjöd han mig vara honom följaktig. Ensam som jag var, antog jag tillbudet och nu har jag bara en bön till den heliga jungfrun, och det är den, att hon icke låter mig öfverlefva min ädle herre."

Vid dessa ord störtade den gamle dworniken till Gustafs knä och öfverhöljde hans händer med kysar.

"Herre", sade han ånyo, när de första utgjutelserna voro öfver, "icke vill jag med min förbannelse öka edra qval i skärselden. Min förlåtelse har ni i rikaste mått."

Ännu en god stund fortsattes samtalet, och när qvällens skuggor begynte sänka sig öfver staden och den lilla lunden, bröt sällskapet upp.

Snart blef det öde i Kaschins lund.

II.

Åtta dagar hade gått till ända, och vid det lummiga träd, hvarunder Gustaf brukade sitta, var en graf uppkastad. Om vandraren frågade de små barnen, som lekte i lunden, hvems den grafven var, så svarade de alla med en mun:

"Det är hans, den gode furstens."

Och om man händelsevis mötte någon äldre man eller qvinna, som styrde sin gång ut till Kaschin, och frågade dem i hvad ärende de skulle gå dit, så fick man det svaret:

"Vi vilja se den gode furstens sista färd."

Med friden på sina läppar hade Erik XIV:s och Katarina Månsdotters son, den rätte arfvingen till Sveriges krona, utandats sin sista suck i den lilla staden Kaschin, landsflyktig från det land, som han älskat så högt och för hvars skull han, såsom vi känna, ådrog sig czar Boris Gudunows förföljelse.

När den regerande czaren fick kunskap om Gustafs död, sände han en betydande penningesumma till hans begrafning med all den ståt en furste har rättighet att fordra. Men äfven nu hade det oblidat ödet sin hand med i spelet. Stadens guvernör dolde af snikenhet penningarne och lät nästan i tysthet begrafva furstesonen i den vackra lunden. Och denne guvernör, hvem var det väl? Jo, det var samme man, i hvilkens hus i Moskwa Gustaf och hans maka fordom åtnjutit så stor gästfrihet så länge de voro uppburna vid Boris Gudunows hof. Det var också samme man, som på ett så lömskt sätt narrade Gustaf ifrån sitt hem, på det att kapten Repnolsky måtte kunna stjåla bort hans lejdebref; med ett ord, det var furst Grenin.

Ödet skiftar så olika här i världen. Snart störtades Grenin och måste tillbringa sina återstående dagar inom fängelsets murar. Var icke detta en Guds rättvisa, en hämnande nemesis?

En liten tid uppehöll sig Theresia i Kaschin, och besökte hvarje dag Gustafs sista hvilorum. Ett kloster gaf ändteligen den "irrande fogelns" maka en lugn fristad.

Gustaf Erikssons lefnadssaga är så enkel, men så full af storartade handlingar, vittnande om ett ädelt sinne och en trofasthet, som sällan söker sin like. Svenska folket känner litet eller intet om denne prins eller hans öde. Vi hafva för den skull försökt att med dessa få ord gifva det ett svagt begrepp om denne fursteson, denne irrande fogel, såsom han sjelf kallade sig, som i främmande land fick sitt bo.

*** END OF THE PROJECT GUTENBERG EBOOK EN KONUNGASONS ÖDE: SKILDRINGAR FRÅN
ERIK XIV:S SONS LIF ***

Updated editions will replace the previous one—the old editions will be renamed.

Creating the works from print editions not protected by U.S. copyright law means that no one owns a United States copyright in these works, so the Foundation (and you!) can copy and distribute it in the United States without permission and without paying copyright royalties. Special rules, set forth in the General Terms of Use part of this license, apply to copying and distributing Project Gutenberg™ electronic works to protect the PROJECT GUTENBERG™ concept and trademark. Project Gutenberg is a registered trademark, and may not be used if you charge for an eBook, except by following the terms of the trademark license, including paying royalties for use of the Project Gutenberg trademark. If you do not charge anything for copies of this eBook, complying with the trademark license is very easy. You may use this eBook for nearly any purpose such as creation of derivative works, reports, performances and research. Project Gutenberg eBooks may be modified and printed and given away—you may do practically ANYTHING in the United States with eBooks not protected by U.S. copyright law. Redistribution is subject to the trademark license, especially commercial redistribution.

START: FULL LICENSE
THE FULL PROJECT GUTENBERG LICENSE
PLEASE READ THIS BEFORE YOU DISTRIBUTE OR USE THIS WORK

To protect the Project Gutenberg™ mission of promoting the free distribution of electronic works, by using or distributing this work (or any other work associated in any way with the phrase "Project Gutenberg"), you agree to comply with all the terms of the Full Project Gutenberg™ License available with this file or online at www.gutenberg.org/license.

Section 1. General Terms of Use and Redistributing Project Gutenberg™ electronic works

1.A. By reading or using any part of this Project Gutenberg™ electronic work, you indicate that you have read, understand, agree to and accept all the terms of this license and intellectual property (trademark/copyright) agreement. If you do not agree to abide by all the terms of this agreement, you must cease using and return or destroy all copies of Project Gutenberg™ electronic works in your possession. If you paid a fee for obtaining a copy of or access to a Project Gutenberg™ electronic work and you do not agree to be bound by the terms of this agreement, you may obtain a refund from the person or entity to whom you paid the fee as set forth in paragraph 1.E.8.

1.B. "Project Gutenberg" is a registered trademark. It may only be used on or associated in any way with an electronic work by people who agree to be bound by the terms of this agreement. There are a few things that you can do with most Project Gutenberg™ electronic works even without complying with the full terms of this agreement. See paragraph 1.C below. There are a lot of things you can do with Project Gutenberg™ electronic works if you follow the terms of this agreement and help preserve free future access to Project Gutenberg™ electronic works. See paragraph 1.E below.

1.C. The Project Gutenberg Literary Archive Foundation ("the Foundation" or PGLAF), owns a compilation copyright in the collection of Project Gutenberg™ electronic works. Nearly all the individual works in the collection are in the public domain in the United States. If an individual work is unprotected by copyright law in the United States and you are located in the United States, we do not claim a right to prevent you from copying, distributing, performing, displaying or creating derivative works based on the work as long as all references to Project Gutenberg are removed. Of course, we hope that you will support the Project Gutenberg™ mission of promoting free access to electronic works by freely sharing Project Gutenberg™ works in compliance with the terms of this agreement for keeping the Project Gutenberg™ name associated with the work. You can easily comply with the terms of this agreement by keeping this work in the same format with its attached full Project Gutenberg™ License when you share it without charge with others.

1.D. The copyright laws of the place where you are located also govern what you can do with this work. Copyright laws in most countries are in a constant state of change. If you are outside the United States, check the laws of your country in addition to the terms of this agreement before

downloading, copying, displaying, performing, distributing or creating derivative works based on this work or any other Project Gutenberg™ work. The Foundation makes no representations concerning the copyright status of any work in any country other than the United States.

1.E. Unless you have removed all references to Project Gutenberg:

1.E.1. The following sentence, with active links to, or other immediate access to, the full Project Gutenberg™ License must appear prominently whenever any copy of a Project Gutenberg™ work (any work on which the phrase “Project Gutenberg” appears, or with which the phrase “Project Gutenberg” is associated) is accessed, displayed, performed, viewed, copied or distributed:

This eBook is for the use of anyone anywhere in the United States and most other parts of the world at no cost and with almost no restrictions whatsoever. You may copy it, give it away or re-use it under the terms of the Project Gutenberg License included with this eBook or online at www.gutenberg.org. If you are not located in the United States, you will have to check the laws of the country where you are located before using this eBook.

1.E.2. If an individual Project Gutenberg™ electronic work is derived from texts not protected by U.S. copyright law (does not contain a notice indicating that it is posted with permission of the copyright holder), the work can be copied and distributed to anyone in the United States without paying any fees or charges. If you are redistributing or providing access to a work with the phrase “Project Gutenberg” associated with or appearing on the work, you must comply either with the requirements of paragraphs 1.E.1 through 1.E.7 or obtain permission for the use of the work and the Project Gutenberg™ trademark as set forth in paragraphs 1.E.8 or 1.E.9.

1.E.3. If an individual Project Gutenberg™ electronic work is posted with the permission of the copyright holder, your use and distribution must comply with both paragraphs 1.E.1 through 1.E.7 and any additional terms imposed by the copyright holder. Additional terms will be linked to the Project Gutenberg™ License for all works posted with the permission of the copyright holder found at the beginning of this work.

1.E.4. Do not unlink or detach or remove the full Project Gutenberg™ License terms from this work, or any files containing a part of this work or any other work associated with Project Gutenberg™.

1.E.5. Do not copy, display, perform, distribute or redistribute this electronic work, or any part of this electronic work, without prominently displaying the sentence set forth in paragraph 1.E.1 with active links or immediate access to the full terms of the Project Gutenberg™ License.

1.E.6. You may convert to and distribute this work in any binary, compressed, marked up, nonproprietary or proprietary form, including any word processing or hypertext form. However, if you provide access to or distribute copies of a Project Gutenberg™ work in a format other than “Plain Vanilla ASCII” or other format used in the official version posted on the official Project Gutenberg™ website (www.gutenberg.org), you must, at no additional cost, fee or expense to the user, provide a copy, a means of exporting a copy, or a means of obtaining a copy upon request, of the work in its original “Plain Vanilla ASCII” or other form. Any alternate format must include the full Project Gutenberg™ License as specified in paragraph 1.E.1.

1.E.7. Do not charge a fee for access to, viewing, displaying, performing, copying or distributing any Project Gutenberg™ works unless you comply with paragraph 1.E.8 or 1.E.9.

1.E.8. You may charge a reasonable fee for copies of or providing access to or distributing Project Gutenberg™ electronic works provided that:

- You pay a royalty fee of 20% of the gross profits you derive from the use of Project Gutenberg™ works calculated using the method you already use to calculate your applicable taxes. The fee is owed to the owner of the Project Gutenberg™ trademark, but he has agreed to donate royalties under this paragraph to the Project Gutenberg Literary Archive Foundation. Royalty payments must be paid within 60 days following each date on which you prepare (or are legally required to prepare) your periodic tax returns. Royalty payments should be clearly marked as such and sent to the Project Gutenberg Literary Archive Foundation at the address specified in Section 4, “Information about donations to the Project Gutenberg Literary Archive Foundation.”
- You provide a full refund of any money paid by a user who notifies you in writing (or by e-mail) within 30 days of receipt that s/he does not agree to the terms of the full Project Gutenberg™ License. You must require such a user to return or destroy all copies of the works possessed in a physical medium and discontinue all use of and all access to other copies of Project Gutenberg™ works.
- You provide, in accordance with paragraph 1.F.3, a full refund of any money paid for a work or a replacement copy, if a defect in the electronic work is discovered and reported to you within 90 days of receipt of the work.
- You comply with all other terms of this agreement for free distribution of Project Gutenberg™ works.

1.E.9. If you wish to charge a fee or distribute a Project Gutenberg™ electronic work or group of works on different terms than are set forth in this agreement, you must obtain permission in

writing from the Project Gutenberg Literary Archive Foundation, the manager of the Project Gutenberg™ trademark. Contact the Foundation as set forth in Section 3 below.

1.F.

1.F.1. Project Gutenberg volunteers and employees expend considerable effort to identify, do copyright research on, transcribe and proofread works not protected by U.S. copyright law in creating the Project Gutenberg™ collection. Despite these efforts, Project Gutenberg™ electronic works, and the medium on which they may be stored, may contain “Defects,” such as, but not limited to, incomplete, inaccurate or corrupt data, transcription errors, a copyright or other intellectual property infringement, a defective or damaged disk or other medium, a computer virus, or computer codes that damage or cannot be read by your equipment.

1.F.2. LIMITED WARRANTY, DISCLAIMER OF DAMAGES - Except for the “Right of Replacement or Refund” described in paragraph 1.F.3, the Project Gutenberg Literary Archive Foundation, the owner of the Project Gutenberg™ trademark, and any other party distributing a Project Gutenberg™ electronic work under this agreement, disclaim all liability to you for damages, costs and expenses, including legal fees. YOU AGREE THAT YOU HAVE NO REMEDIES FOR NEGLIGENCE, STRICT LIABILITY, BREACH OF WARRANTY OR BREACH OF CONTRACT EXCEPT THOSE PROVIDED IN PARAGRAPH 1.F.3. YOU AGREE THAT THE FOUNDATION, THE TRADEMARK OWNER, AND ANY DISTRIBUTOR UNDER THIS AGREEMENT WILL NOT BE LIABLE TO YOU FOR ACTUAL, DIRECT, INDIRECT, CONSEQUENTIAL, PUNITIVE OR INCIDENTAL DAMAGES EVEN IF YOU GIVE NOTICE OF THE POSSIBILITY OF SUCH DAMAGE.

1.F.3. LIMITED RIGHT OF REPLACEMENT OR REFUND - If you discover a defect in this electronic work within 90 days of receiving it, you can receive a refund of the money (if any) you paid for it by sending a written explanation to the person you received the work from. If you received the work on a physical medium, you must return the medium with your written explanation. The person or entity that provided you with the defective work may elect to provide a replacement copy in lieu of a refund. If you received the work electronically, the person or entity providing it to you may choose to give you a second opportunity to receive the work electronically in lieu of a refund. If the second copy is also defective, you may demand a refund in writing without further opportunities to fix the problem.

1.F.4. Except for the limited right of replacement or refund set forth in paragraph 1.F.3, this work is provided to you ‘AS-IS’, WITH NO OTHER WARRANTIES OF ANY KIND, EXPRESS OR IMPLIED, INCLUDING BUT NOT LIMITED TO WARRANTIES OF MERCHANTABILITY OR FITNESS FOR ANY PURPOSE.

1.F.5. Some states do not allow disclaimers of certain implied warranties or the exclusion or limitation of certain types of damages. If any disclaimer or limitation set forth in this agreement violates the law of the state applicable to this agreement, the agreement shall be interpreted to make the maximum disclaimer or limitation permitted by the applicable state law. The invalidity or unenforceability of any provision of this agreement shall not void the remaining provisions.

1.F.6. INDEMNITY - You agree to indemnify and hold the Foundation, the trademark owner, any agent or employee of the Foundation, anyone providing copies of Project Gutenberg™ electronic works in accordance with this agreement, and any volunteers associated with the production, promotion and distribution of Project Gutenberg™ electronic works, harmless from all liability, costs and expenses, including legal fees, that arise directly or indirectly from any of the following which you do or cause to occur: (a) distribution of this or any Project Gutenberg™ work, (b) alteration, modification, or additions or deletions to any Project Gutenberg™ work, and (c) any Defect you cause.

Section 2. Information about the Mission of Project Gutenberg™

Project Gutenberg™ is synonymous with the free distribution of electronic works in formats readable by the widest variety of computers including obsolete, old, middle-aged and new computers. It exists because of the efforts of hundreds of volunteers and donations from people in all walks of life.

Volunteers and financial support to provide volunteers with the assistance they need are critical to reaching Project Gutenberg™’s goals and ensuring that the Project Gutenberg™ collection will remain freely available for generations to come. In 2001, the Project Gutenberg Literary Archive Foundation was created to provide a secure and permanent future for Project Gutenberg™ and future generations. To learn more about the Project Gutenberg Literary Archive Foundation and how your efforts and donations can help, see Sections 3 and 4 and the Foundation information page at www.gutenberg.org.

Section 3. Information about the Project Gutenberg Literary Archive Foundation

The Project Gutenberg Literary Archive Foundation is a non-profit 501(c)(3) educational corporation organized under the laws of the state of Mississippi and granted tax exempt status by the Internal Revenue Service. The Foundation’s EIN or federal tax identification number is 64-6221541. Contributions to the Project Gutenberg Literary Archive Foundation are tax deductible to

the full extent permitted by U.S. federal laws and your state's laws.

The Foundation's business office is located at 809 North 1500 West, Salt Lake City, UT 84116, (801) 596-1887. Email contact links and up to date contact information can be found at the Foundation's website and official page at www.gutenberg.org/contact

Section 4. Information about Donations to the Project Gutenberg Literary Archive Foundation

Project Gutenberg™ depends upon and cannot survive without widespread public support and donations to carry out its mission of increasing the number of public domain and licensed works that can be freely distributed in machine-readable form accessible by the widest array of equipment including outdated equipment. Many small donations (\$1 to \$5,000) are particularly important to maintaining tax exempt status with the IRS.

The Foundation is committed to complying with the laws regulating charities and charitable donations in all 50 states of the United States. Compliance requirements are not uniform and it takes a considerable effort, much paperwork and many fees to meet and keep up with these requirements. We do not solicit donations in locations where we have not received written confirmation of compliance. To SEND DONATIONS or determine the status of compliance for any particular state visit www.gutenberg.org/donate.

While we cannot and do not solicit contributions from states where we have not met the solicitation requirements, we know of no prohibition against accepting unsolicited donations from donors in such states who approach us with offers to donate.

International donations are gratefully accepted, but we cannot make any statements concerning tax treatment of donations received from outside the United States. U.S. laws alone swamp our small staff.

Please check the Project Gutenberg web pages for current donation methods and addresses. Donations are accepted in a number of other ways including checks, online payments and credit card donations. To donate, please visit: www.gutenberg.org/donate

Section 5. General Information About Project Gutenberg™ electronic works

Professor Michael S. Hart was the originator of the Project Gutenberg™ concept of a library of electronic works that could be freely shared with anyone. For forty years, he produced and distributed Project Gutenberg™ eBooks with only a loose network of volunteer support.

Project Gutenberg™ eBooks are often created from several printed editions, all of which are confirmed as not protected by copyright in the U.S. unless a copyright notice is included. Thus, we do not necessarily keep eBooks in compliance with any particular paper edition.

Most people start at our website which has the main PG search facility: www.gutenberg.org.

This website includes information about Project Gutenberg™, including how to make donations to the Project Gutenberg Literary Archive Foundation, how to help produce our new eBooks, and how to subscribe to our email newsletter to hear about new eBooks.